

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Kézirat és kiadvány összehasonlítása

Ügyszám: SZJSZT 18/2006

A bíróság által feltett kérdések:

1. Az eredeti kézirathoz képest, a kiadott könyvben annak egészét, illetőleg egyes részeit, fejezeteit illetően történt-e változtatás vagy sem, a H. A., mint szerző neve alatt a T. Bt. gondozásában megjelent ... című szerzői mű mely részei, fejezetei, illetőleg a mű egésze eltér-e a kézirathoz képest.
2. Ha történt változtatás, illetőleg a mű eltér a kézirathoz képest, az arányában milyen mértékű és érdemi jellegű-e, vagy csupán arról van szó, hogy az egyes szám első személyben írt kézirat alapján a könyv egyes szám harmadik személybe került átírásra?

Az eljáró tanács válasza:

Ad 1.: Az M. L. által írt kézirat és a H. A. szerző neve alatt megjelent ... című kiadvány részletes összehasonlítása alapján az eljáró tanács megállapítja, hogy a két írás szerkezete, felépítése, az egyes témák kifejtésének tartalma lényegileg megegyező. Az egyes fejezetek ugyanazokat a témákat ugyan abban a felépítésben tárgyalják, mindkét írás létrehozója ugyanazokra az eseményekre tér ki ugyanolyan sorrendben. Maguknak, a fejezeteknek is megegyezik a sorrendje; kivétel a „Kertem legszebb két rózsája” és az „Akihez hozzáteremtette a Jóisten” című két fejezet, amelyek a könyvben fordított sorrendben szerepelnek a kézirathoz képest. Egyes esetekben a fejezetek címei is megváltoztak (pl. Boldog gyermekévek – Jackson magyar mása, vagy A szinitanodától a Gee Boyig – Gee Boyként kezdte), de maguk a fejezetek, azok gondolatmenete, a gondolat kifejtésének módja azonos mindkét írásban.

A két mű szerkezeti, felépítésbeli egyezőségét kellően illusztrálja a fejezetek egybevetése, címeik szerint. A címek:

A kéziratban	A kiadványban
Miért lett Gy. könyvíró?	Miért született könyv Gy.-ről? (5. old.)
Boldog gyermekévek	Jackson magyar mása (9. old.)
Holtomiglan, holtodiglan	Holtomiglan – holtodiglan (9. old.)
A szinitanodától a Gee Boyig	Gee Boyként kezdte (29. old.)
Jött egy dal a távolból	Sztárcsapat születik (39. old.)
Imádták a bőrük illatát	Imádták a bőrünk illatát (55. old.)
Amerika visszainteget	Legyőzték Amerikát (69. old.)
Vissza a latin világba	Fogyókúra mindhalálíg (79. old.)
Miért nem lettem polgármester	Miért nem lettem polgármester (91. old.)
Istenkirállyá tett a Nagy Testvér	„Istenkirállyá” tették (101. old.)

Soha többé Salgótarján	Soha többé Salgótarján! (113. old.)
Hódítunk tovább	Hódítanak tovább (123. old.)
Kertem legszebb két rózsája	"Kertem legszebb két rózsája" (133. old.)
Akihez hozzáteremtett a Jóisten	Akihez hozzáteremtette a Jóisten (143. old.)
Katinka, a romantics dzsesszlány	Katinka, a romantics dzsesszlány (161. old.)
Zsuzsi, a prima primadonna	Zsuzsi a latinos díva (173. old.)

Ami a felsorolt fejezetek szövege szerinti egyezőséget illeti, az eljáró tanács utal a 2. szám alatti kérdésre adott válaszában tartalmára.

Ad 2.: M. L. kézirata végig egyes szám első személyben íródott – mintha G. Gy. beszélne (írna) saját életéről, de az írásbeli elbeszélő gyakran beszél önmagáról harmadik személyben. Stílusa közel áll az élőbeszédhez, gyakran használ jellegzetes kifejezéseket (pl. gyilalázás, dzsukszos roma csávó, gádzsi). A megjelent kiadványban az egyes szám első személyt oly módon alakították át, hogy a bekezdések váltakozva, mint az író elbeszélése (egyes szám harmadik személy), ill. G. Gy. elbeszélése önmagáról (egyes szám első személy, párbeszédet jelző gondolatjellel bevezetve) jelennek meg. Tartalmilag mindkét kifejezési forma szorosan tapad az M. L. kéziratóban szereplő szöveghez. A kiadványban egyes szám első személyben szereplő részek gyakran szó szerinti egyezést mutatnak a kézirat megfelelő részeivel, lényegtelennek tekinthető változásokkal (a roma beszédben szokásos „szelíd átkok” kihagyása /kézirat 16. oldal, negyedik bekezdés: „legyen bibircsókos a lábuk ujja”/, a fenti jellegzetes roma kifejezések behelyettesítése: gádzsi – lány, kisasszony; gyilaláztam – alakítottam, énekeltem). A kiadványban néhány helyen (pl. 58. 66. 113-114. oldal) olyan bekezdések találhatók, amelyek – mintegy „kibeszélve” a fent jellemzett párbeszédes formából – az újságíró saját véleményét, benyomásait fogalmazzák meg és a kéziratban nem találhatók.

Összességében megállapítható, hogy a kiadott mű szerkezetében, gondolatvezetésében, fejezeteinek elhelyezésében lényegében a kézírral azonosnak minősíthető. Szövegezését tekintve pedig egyes lényegtelen, nyelvtani vagy stiláris változtatásokkal egyező a kézirat és a kiadvány szövege is. Azon szövegrészek aránya pedig, amelyek a kézirathoz képest csak a könyvben találhatók meg, hozzávetőlegesen 5 %-os mértékűnek tekinthetők.

Budapest, 2006. június 22.

dr. Lindner Gyula
a tanács elnöke

Marácziné dr. Mann Judit
a tanács előadó tagja

dr. Debreczenyi Ferenc
a tanács szavazó tagja